

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Hoitotyön koulutusohjelma
Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto

Katja Jukkara

**Kehitysvammaiset ammattikorkeakoulujen
sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien
opinnäytetöissä vuosina 2010–2012**

Tiivistelmä

Katja Jukkara

Kehitysvammaiset ammattikorkeakoulujen sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä vuosina 2010–2012, 26 sivua, 2 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Hoitotyön koulutusohjelma Lappeenranta

Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto

Opinnäytetyö 2013

Ohjaaja: lehtori Riitta Kalpio, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tässä triangulaationa tuotetussa opinnäytetyössä tarkasteltiin, millaista tietoa kehitysvammaisuudesta tuotettiin ammattikorkeakoulujen sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmissa vuosina 2010–2012. Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin, mitä tutkimusmenetelmiä opinnäytetöistä koostuvassa aineistossa (n=163) on käytetty, ja kenen näkökulmasta kehitysvammaisuutta on tarkasteltu. Lisäksi nostettiin esiin aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammaisia hoitotyön näkökulmasta kuvaavien opinnäytetöiden (f=18) aihealueita sekä raportoitiin näissä opinnäytetöissä esitetyistä jatkotutkimusaiheista.

Tämän opinnäytetyön tuloksien mukaan sekä sosiaalialan että hoitotyön koulutusohjelmassa tuotetuissa kehitysvammaisuutta käsittelevissä opinnäytetöissä (n=163) käytettiin suurimmaksi osaksi laadullisia ja toiminnallisia tutkimusmenetelmiä. Opinnäytetöissä käytettiin huomattavan vähän muita tutkimusmenetelmiä. Kehitysvammaisuutta tarkasteltiin näiden molempien koulutusohjelmien opinnäytetöissä suurimmaksi osaksi työntekijän näkökulmasta.

Tässä opinnäytetyössä hoitotyön näkökulmasta aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammaisia käsittelevien aineiston (f=18) perusteella sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöiden tavoitteena on kehittää kehitysvammahoitotyön laatua. Hoitotyön laadun kehittäminen on tulosten perusteella jaettavissa kehitysvammahoitotyön ja kehitysvammahoitotyön ammattiosaamisen kehittämiseen. Tämän opinnäytetyön aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammaisia kuvaavasta aineistosta (f=18) esiin nostettuja jatkotutkimusaiheita voidaan hyödyntää tulevaisuudessa opinnäytetöissä. Lisäksi tässä opinnäytetyössä tuotettua tietoa voidaan hyödyntää kehitysvammaisten hoitotyössä sekä hoitotyön koulutuksessa.

Asiasanat: opinnäytetyö, kehitysvammaisuus, tutkimusmenetelmä, näkökulma

Abstract

Katja Jukkara

Developmental Disabilities in Bachelor`s Theses of Degree Program in Social Service and Nursing in University of Applied Sciences in Years 2010-2012, 26 pages, 2 appendices

Saimaa University of Applied Sciences

Health Care and Social Services, Lappeenranta

Degree Program in Nursing

Bachelor`s Thesis 2013

Instructor: Senior Lecturer Riitta Kalpio, Saimaa University of Applied Sciences

The aim of this thesis was to explore the findings of research done on developmental disability and reported in the social services and in the nursing degree Bachelor`s Theses in Finland in years 2010 - 2012. The research method was triangulation. The theses of programs were found in the Theseus Web Library.

The purpose of the study was to find out what research methods have been used and from which point of view the development disability was examined (f=163). The purpose of the study was also to highlight issues related to adults and elderly people with intellectual disabilities from the nursing point of view. In these theses (f=18), topics mentioned for further research were noted.

The results of the study showed that the most used research methods in the social services and in the nursing degree theses were qualitative and functional research methods. In these degree program theses, other research methods were rarely used. Developmental disability was examined for the most part from the employee's point of view.

Based on the findings in the social services and in the nursing degree theses, the emphasis has been to develop the quality of nursing for adults and elderly clients with intellectual disabilities. The results of the study show that quality of care can be divided into nursing care and professional skills development. The information and the results can be applied to nursing and nursing education of clients with developmental disabilities.

Keywords: Bachelor`s theses, developmental disability, research method, point of view

Sisältö

1	Johdanto.....	5
2	Kehitysvammaisuus.....	5
2.1	Suomalaisten kehitysvammaisten historiaa	6
2.2	Kehitysvammatyön kehittämistarpeita.....	7
3	Vammaispalvelut ja lainsäädäntö	8
3.1	Kehitysvammaisia koskevia lakeja.....	8
3.2	Toimijat vammaispalveluiden taustalla.....	10
4	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite.....	11
5	Opinnäytetyön toteutus.....	11
5.1	Aineiston keruu ja rajaus.....	11
5.2	Aineiston analyysi	12
6	Tulokset.....	13
6.1	Tutkimusmenetelmät.....	14
6.2	Tarkastelunäkökulmat.....	15
6.3	Aikuiset ja ikääntyvät kehitysvammaiset.....	16
6.3.1	Aineiston sisällönanalyysin tulokset	16
6.3.2	Raportti jatkotutkimusaiheista	18
7	Eettisyys ja luotettavuus	19
8	Pohdinta	20
	Kaaviot.....	22
	Taulukot.....	22
	Lähteet.....	23

Liitteet

- Liite 1 Sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyöt 2010–2012
- Liite 2 Hoitotyön koulutusohjelman opinnäytetyöt 2010–2012

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kuvata, millaista tietoa kehitysvammaisuudesta on tuotettu ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä vuosina 2010–2012. Tässä opinnäytetyössä tavoitteena on tarkastella Theseus-verkkotietokantaan tallennetuista opinnäytetöistä, mitä tutkimusmenetelmiä on käytetty, ja mistä näkökulmasta kehitysvammaisuutta on tarkasteltu.

Tämän opinnäytetyön teoriaosuudessa kuvataan kehitysvammaisuutta, suomalaisia kehitysvammaisia historiasta nykypäivään ja kehitysvammasoitotyön kehittämistarpeita. Lisäksi on kuvattu Suomen vammaispolitiikan linjauksia, vammaislainsäädäntöä ja tärkeimpiä toimijoita vammaispalveluiden taustalla.

Tutkittua tietoa kehitysvammaisten ikääntymiseen liittyvistä palveluista sekä palveluiden kehittämistarpeista on Suomessa toistaiseksi vähän (Numminen & Vesala 2011). Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella millaisia hoitotyön näkökulmasta olennaisia aihealueita nousee esiin aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammaisia käsittelevissä opinnäytetöistä. Lisäksi tarkoituksena on raportoida opinnäytetöissä esitetyistä aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammaisia käsittelevistä jatkotutkimusaiheista.

Tässä opinnäytetyössä tuotettua tietoa voidaan hyödyntää kehitysvammaisten hoitotyössä sekä hoitotyön koulutuksessa. Ammatillisen kehittymisen näkökulmasta tämän opinnäytetyön tarkoituksena on laajentaa hoitotyön opiskelijoiden ja hoitotyön tekijöiden tietämystä kehitysvamma-alaan vaikuttavista tekijöistä ja toimijoista. Tämä opinnäytetyö on hyödynnettävissä hoitotyön koulutuksessa.

2 Kehitysvammaisuus

Maailman terveysjärjestö WHO:n käyttämän ICD-10 tautiluokituksen mukaan älyllinen kehitysvammaisuus käsittää kehityksen estyneisyyttä tai epätäydellisyyttä, joka vaikuttaa puutteellisesti henkiseen suorituskyykyyn sosiaalisella, kielellisellä, kognitiivisella ja motorisella osa-alueella (Terveysportti 2013).

Kehitysvammaisuuden esiintyvyyden arvioidaan olevan 1 % koko väestöstä. Lieväasteiset ilmenemät huomioiden esiintyvyys on huomattavasti suurempi. Kehitysvammaisuutta aiheuttavat tekijät voivat olla geneettisiä, raskaudenaikaisia, synnytykseen liittyviä tai synnytyksen jälkeisiä. Näitä tekijöitä ovat esimerkiksi sikiön kromosomipoikkeavuudet, perinnölliset aineenvaihduntasairaudet, keskushermostoputken sulkeutumishäiriö, infektiot, myrkytykset, keskosuus ja hapen puutteesta johtuva aivovaurio. (Iivanainen 2009; Kaski, Manninen & Pihko 2009, 22–27.)

Merkittävin kehitysvammaisuutta aiheuttava tekijä on hermoston kehityshäiriö. Hermoston kehityshäiriöistä huomattavin on aivojen kehityshäiriö, joka aiheuttaa usein älyllisten toimintojen puutteellisuutta eli älyllistä kehitysvammaisuutta. (Kaski ym. 2009, 16.) Älylliseen kehitysvammaisuuteen liittyy usein liitännäissairauksia ja lisävammoja. Näistä tavallisimpia ovat epilepsia, autismi ja mielen-terveysongelmat. Usein älyllisesti kehitysvammaisilla esiintyy lisäksi kommunikaatio-ongelmia, haastavaa käyttäytymistä sekä erilaisia aistivammoja. (Kaski ym. 2009, 19; Tays 2012, 6.)

2.1 Suomalaisen kehitysvammaisten historiaa

Kehitysvammaisten on aina mielletty kuuluvan sellaiseen sosiaaliseen asemaan, johon ei kuulu tasa-vertainen osallisuus liikkumiseen, työhön, koulutukseen ja seksuaalisuuteen (Vehmas 2005, 79–80). Suomessa kehitysvammaisia on hoidettu mielisairaaloissa jo 1600-luvun alkupuolella (Kaski ym. 2009, 291). Maaseudulla kehitysvammaiset elivät vielä 1800-luvulla osana yhteisöä, kunnes yhteiskunnan teollistuminen ajoi ihmiset kaupunkeihin. Kaupungistumisen myötä kotien ja työpaikkojen välinen yhteys katkesi, jolloin myös kehitysvammaiset jäivät usein sosiaalihuollon varaan. Vammaisista tuli yhteiskunnallinen ongelma, emotionaalinen ja taloudellinen taakka. (Vehmas 2006, 13–15.)

Laitoshoidtoa on korostettu 1900-luvun alusta lähtien kehitysvammaisten ensisijaisena hoitomuotona. Vajaamielislain myötä, vuonna 1958, Suomessa alettiin rakentaa vajaamielisten keskuslaitoksia. (Ammattiopisto Luovi 2013, 4.) Ruotsista Suomeen kantautui 1970-luvulla normalisointiperiaate, joka korosti kehitysvammaisten elämän mallien ja olosuhteiden saattamista niin lähelle enem-

mistön yhteiskuntaa kuin mahdollista. Vuonna 1992 käsitteet lievä, keskivaikea, syvä ja vaikea kehitysvammaisuus poistettiin. Käyttöön otettiin toimintakyvyn ja sosiaalisen osallisuuden näkökulmat, jotka korostavat yksilöllisten tukitoimien suunnittelua ja toteutusta. (Kehitysvammaliitto 2012.)

2.2 Kehitysvammatyön kehittämistarpeita

Vammaispoliittinen ajattelu on siirtymässä holhoavasta tukemisen näkökulmaan (Niemelä 2007, 20). Integraatio yhteiskuntaan tarkoittaa toimintaedellytyksien järjestämistä niin, että kehitysvammaisilla on edellytykset elää tasa-arvoisina yhteiskunnan jäseninä yhteisten palveluiden piirissä (Kaski ym. 2009, 162–167).

Integraation myötä tämän päivän kehitysvammapalveluiden rakennemuutokset ja asiakkaiden muuttuvat palvelut vaativat henkilöstön osaamisen kartoitusta. Kartoituksen tarkoituksena on muodostaa kokonaiskuva palveluiden tarjonnasta, toiminnan tavoitteista, tehtävistä sekä toimintaa ohjaavista arvoista ja periaatteista. Osaamisen johtaminen ja työntekijöiden ammatillinen sekä sosiaalinen osaaminen on keskeistä kehitysvammatyössä. (Tays 2012, 4.)

Tulevaisuuden kehitysvammatyössä palveluohjauksen tarve sekä palveluverkoston tuntemuksen vaatimukset kasvavat. Muita kehitysvammaispalveluissa kehitettäviä osa-alueita ovat menetelmäosaamisen ja vuorovaikutustaitojen hallinta. Lisäksi koko perheen huomioimista asiakkaana painotetaan. (Vesterinen 2011, 2–4.)

Tulevaisuuden kehitysvammahoitotyössä hoitohenkilökunnalta odotetaan vahvempaa kuntouttavaa ja kannustavaa työtettä. Erityisesti sairaanhoitajien sekä terveydenhoitajien koulutuksessa tarvitaan lisää tietoa kehitysvammaisuudesta ja kehitysvammaisen kohtaamisesta. (Vesterinen 2011, 2–4.) Vaikuttavan ammatillisen toiminnan tavoite on osata tunnistaa kehitysvamman piirteistä ja syistä, kuten eri oireyhtymistä, johtuvia fyysisiä sekä psyykkisiä terveysongelmia. Tunnistamisen osaaminen antaa suuntaviivoja kehitysvammaisen ihmisen terveyden seurantaan, kuntoutuksen ja ohjaukseen. (Tays 2012, 4.)

Ikääntyneet kehitysvammaiset ihmiset ovat kasvava ryhmä. Ikääntymisen mukanaan tuomat toimintakyvyn rajoitteet lisäävät kehitysvammaisille suunnattujen

palveluiden tarvetta. Suomessa tarvitaan lisää tutkittua tietoa ikääntyneiden kehitysvammaisten palveluista niiden kehittämistarpeista. Tulevaisuuden haasteena ovat myös ikääntyvien kehitysvammaisten hoitotyön kehittäminen, sen toteuttamisen keinot ja vaikuttavuuden arviointi. (Numminen & Vesala 2011.)

3 Vammaispalvelut ja lainsäädäntö

Suomen vammaispolitiikan periaatteena on vammaisten henkilöiden oikeus yhdenvertaisuuteen, osallisuuteen ja syrjimättömyyteen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012a, 9–10). Sosiaalihuollon alaisen vammaislainsäädännön tarkoitus on turvata eri vammaisryhmien yhdenvertaisuus sekä varmistaa vammaisten henkilökohtaisen avun kattavuus ja kotipalveluiden saatavuus (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013).

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on yhdistää kehitysvammalaki (1977/519) ja vammaispalvelulaki (1987/380). Vammaislainsäädännön uudistaminen liittyy kiinteästi sosiaalihuollon lainsäädännön kokonaisuudistukseen sekä meneillään olevaan palvelurakennemuutokseen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013.)

Valtioneuvoston vuonna 2010 tekemän periaatepäätöksen myötä kehitysvammahuollossa toteutetaan mittavaa rakennemuutosta, jonka tarkoituksena on lakkauttaa kehitysvammaisten laitosasuminen vuoteen 2020 mennessä. Suomalaisista noin 40 000:stä kehitysvammaisesta 1800 asuu edelleen hoitolaitoksissa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012a, 9–10.) Laitoksissa asuvista kehitysvammaisista noin 5–10 % on vaikeavammaisia tai monivammaisia (Rajaniemi & Seppälä 2012).

3.1 Kehitysvammaisia koskevia lakeja

Lähtökohtaisesti ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Suomen perustuslain (1999/731) lisäksi yhdenvertaisuuslaki (2004/21) kieltää vammaisten syrjinnän. (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731, 6§; Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21, 5§.) Kehitysvammaisia koskevia yleislakeja ovat: hallintolaki (2003/434), sosiaalihuoltolaki (1982/710), laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista

(2000/812), kotikuntalaki (1944/201) sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettu laki (1992/734) (Vammaispalvelujen käsikirja 2013a).

Erityislaeista keskeisimmät kehitysvammaisten osalta ovat kehitysvammalaki (1977/519) sekä laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista eli vammaispalvelulaki (1987/380). Vammaispalvelulain (1987/380) tarkoituksena on edistää vammaisen yhdenvertaisuutta elää ja toimia yhteiskunnan jäsenenä. Tämä laki sisältää myös viranomaisvelvoitteen vammaispalvelujen ja elinolojen kehittämistä. (Vammaispalvelulaki 3.4.1987/380.)

Uudistettu vammaispalvelulaki (1987/380) astui voimaan vuonna 2009. Yksi tärkeimmistä kyseistä lakia koskeva uudistus on 3 a §:n säädös määräajassa laadittavasta yksilöllisestä palvelusuunnitelmasta säännöllisiä tai toistuvia vammaispalveluita käyttävälle. Yksilöllinen palvelusuunnitelma kattaa kaikki, myös erityishuoltona annettavat palvelut. (Vammaispalvelulaki 3.4.1987/380.)

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta eli kehitysvammalaki (1977/519) säättää erityishuollon antamisesta ihmiselle, jonka kehitys tai henkinen toiminta on häiriintynyt tai estynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vamman tai vian vuoksi. Erityishuollon tarkoituksena on turvata erityishuollon piiriin kuuluvan henkilön tarvitsema hoito ja muu huolenpito. Jokaiselle erityishuollon piiriin kuuluvalla laaditaan yksilöllinen erityishuolto-ohjelma, Eho, mihin on kirjattu kaikki erityishuoltona annetut palvelut ja tukitoimet. (Kehitysvammalaki 23.6.1977/519.) Asetus kehitysvammaisten ihmisten erityishuollosta (1977/988) täsmentää kehitysvammalakia (Asetus kehitysvammaisten erityishuollosta 23.12.1977/988).

Palveluja koskevassa päätöksessä sovelletaan aina asiakkaalle edullisempaa lakia (Kehitysvammaisten tukiliitto ry 2012). Kehitysvammalain (1977/519) 1§:n mukaan, kehitysvammaisille suunnattujen palveluiden toteuttamiseen sovelletaan ensisijaisesti yleislain mukaisia palveluja. Kehitysvammalain (1977/519) 4§ määrittää sen toissijaisuuden vammaispalvelulakiin nähden.

3.2 Toimijat vammaispalveluiden taustalla

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa vammaisten henkilöiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämisestä, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä toimeentulon turvaamisesta. Vammaispalveluiden toteuttamisesta vastaavat yleensä kunnat tai kuntayhtymät. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012b.)

Kunta tai kuntayhtymä on velvollinen järjestämään vammaispalvelulain (1987/380) mukaisia erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia palveluita taloudellisesta tilanteestaan riippumatta. Näitä palveluja ovat muun muassa palveluasumisen järjestäminen sisältäen asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet sekä asunnon muutostyöt. Erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat lisäksi päivätoiminta, henkilökohtainen apu ja kuljetuspalvelut. Kuntien määrärahasidonnaisia palveluja ovat korvaus päivittäisistä toiminnoista suoriutumiseen tarvittavista apuvälineistä, ylimääräisistä vaatekustannuksista, erityisravintokustannuksista, sopeutumisvalmennuksesta, kuntoutusohjauksesta ja muista vammaispalvelulain (1987/380) palveluista ja tukitoimista. (Vammaispalveluiden käsikirja 2013b.)

Kansaneläkelaitos Kelan etuudet on tarkoitettu edistämään kehitysvammaisten ihmisten toimintakyvyn ylläpitämistä, kuntoutusta, hoitoa ja kotona asumista. Kelan maksamat etuudet tukevat vammaisten henkilöiden osallisuutta työelämään tai opiskeluun. Myös vaikeavammaisten lääkinnällinen ja ammatillinen kuntoutus kuuluvat Kelan korvaamiin palveluihin. Terveyskeskukset ja sairaalat vastaavat vammaisten lääkinnällisestä kuntoutuksesta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012b.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL pyrkii edistämään tutkimus- ja kehittämissyönsään vammaisten ihmisten itsenäistä selviytymistä ja siihen liittyvien toimenpiteiden suunnittelun esteettömyyttä. THL ylläpitää tilastotietoja sekä tutkii ja kehittää vammaispalveluja. Tutkittavia ja kehitettäviä palveluja ovat muun muassa apuvälinepalvelut, avustajapalvelut ja asumispalvelut. (Vammaispalvelujen käsikirja 2013c.)

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira sekä sen alaisuudessa toimivat aluehallintovirastot valvovat kehitysvammaisille ihmisille tarkoitettujen palveluiden laatua ja toteutumista. Vammaisalan toimijat, kuten valtakunnallinen vammaisneuvosto, VANE, puolestaan edistää vammaisjärjestöjen ja viranomaisten yhteistyötä sekä vammaisten henkilöiden oikeuksia. (Vammaispalvelujen käsikirja 2013c.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kuvata, millaista tietoa ammattikorkeakoulujen sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetyöt ovat tuottaneet kehitysvammaisuudesta vuosina 2010–2012. Opinnäytetyössä tuotettua tietoa voidaan hyödyntää sekä kehitysvammaisten hoitotyössä sekä hoitotyön koulutuksessa.

Opinnäytetyössä etsin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitä tutkimusmenetelmiä on käytetty kehitysvammaisuutta käsittelevissä ammattikorkeakoulujen sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä vuosina 2010–2012?
2. Kenen näkökulmasta kehitysvammaisuutta on tarkasteltu kehitysvammaisuutta käsittelevissä ammattikorkeakoulujen sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä vuosina 2010–2012?
3. Minkälaisia hoitotyön näkökulmasta olennaisia aihealueita on tarkasteltu aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammaisia käsittelevissä ammattikorkeakoulujen sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä vuosina 2010–2012?

5 Opinnäytetyön toteutus

5.1 Aineiston keruu ja rajaus

Tämän opinnäytetyön aineisto on haettu 27.1.2013 ammattikorkeakoulujen julkaisuarkisto Theseuksesta hakulauseilla: ”programme:”sosiaalialan koulutusoh-

jelma” AND kehitysvamma” ja ”programme:”hoitotyön koulutusohjelma” AND kehitysvamma”. Haun tuloksena on saatu 286 sosiaalialan koulutusohjelman ja 119 hoitotyön koulutusohjelman opinnäytetyötä.

Aineistoa on rajattu kolmessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa opinnäytetöistä koostuvan aineiston (n=405) rajaus on tehty vuosiluvun ja otsikon mukaan. Toisessa vaiheessa opinnäytetöistä on varmistettu oikea koulutusohjelma ja luettu tiivistelmien sisältämät tiedot. Kahden rajausvaiheen jälkeen aineistoksi on saatu 126 sosiaalialan (Liite 1) ja 37 hoitoalan (Liite 2) koulutusohjelman kehitysvammaisuutta tai kehitysvamma-alan osa-aluetta käsittelevää opinnäytetyötä. Näistä opinnäytetöistä (n=163) on tarkasteltu käytettyjä tutkimusmenetelmiä ja tarkastelunäkökulmia. Kolmannessa vaiheessa aineistosta (n=163) on haettu aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammaisia kuvaavat opinnäytetyöt (f=61), joista on valittu 7 sosiaalialan ja 11 hoitotyön koulutusohjelman hoitotyön näkökulmasta toteutettua opinnäytetyötä (f=18). Näistä aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammaisia käsittelevistä opinnäytetöistä (f=18) on nostettu esiin hoitotyön näkökulmasta olennaisia aihealueita.

5.2 Aineiston analyysi

Triangulaatiossa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, aineistoja ja teorioita samassa tutkimuksessa. Triangulaation käyttöä perustellaan sillä, että sen keinoin on saatavissa kattavampi ja luotettavampi kuva tutkittavasta kohteesta. (Suoranta & Eskola 1998, 68–70.) Triangulaatio tarkoittaa tässä opinnäytetyössä sitä, että vastauksia esitettyihin kysymyksiin on haettu käyttämällä sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen menetelmiä.

Yksinkertaisimmillaan laadullinen tutkimus käsitetään aineiston muotoa kuvaavana tekstinä, jonka avulla tutkitaan ja pohditaan empiiristä ilmiötä (Suoranta & Eskola 1998, 13–15). Induktiivinen eli aineistolähtöinen sisällönanalyysi on eräs laadullisen tutkimuksen perusmenetelmä. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä rajattu tutkimusaineisto pelkistetään osittamalla. Osittaminen aloitetaan analyysiyksikön valinnalla. Analyysiyksikkö voi olla ajatuskokonaisuus, lause, sana, ilmeinen tai piilotettu merkitys. Keskeisintä analyysiyksikössä on, että sen olennainen sisältö säilyy. (Salin 2009.) Analyysiyksiköt ryhmitellään sisällön yh-

teneväisyyksien ja eroavaisuuksien mukaan alaluokkiin. Alaluokat nimetään sisältöä kuvaavalla nimellä. Nimetyistä alaluokista muodostetaan asiasisällöltään yhteneviä yläluokkia, jotka yhdessä määrittävät koko tutkimusaineiston kokoavan yläkäsitteen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–112.)

Aineistosta, 126 sosiaalialan koulutusohjelman (Liite 1) ja 37 hoitotyön koulutusohjelman opinnäytetyötä, on koottu Excel-ohjelmalla koulutusaloitteiset matriisit (Liite 2). Näihin matriiseihin on koottu aineiston opinnäytetyöt (n=163) nimen, tekijän ja vuosiluvun mukaan. Analyysiyksikkönä ovat sanat, jotka kuvaavat opinnäytetyön aineistossa (n=163) käytettyjä tutkimusmenetelmiä, tarkastelunäkökulmia, aihealuetta, tarkastelun kohdetta ja kohteen ikäluokkaa.

Kvantifioiminen on aineiston määrällistä muokkausta eri tekijöiden mukaisiin luokkiin. Luokittelun jälkeen on mahdollista laskea luokissa esiintyvät yksiköt yhteen tai erikseen eli suorittaa frekvenssimittaus. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109.) Tässä opinnäytetyössä on käytetty määrällisen tutkimuksen menetelmistä kvantifiointia ja frekvenssimittauksia. Aineistossa kuvatuista (n=163) tutkimusmenetelmistä (Taulukko 1) ja tarkastelunäkökulmista on koottu taulukot (Taulukko 2), joissa tulokset on esitetty luokittain sekä koulutusaloitteain. Luokista on laskettu lisäksi koulutusaloitteaiset frekvenssiprosentit.

Aikuisten ja ikääntyvien kehitysvammahoitotyötä kuvaavat opinnäytetyöt on analysoitu aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Aineiston kehitysvammahoitotyötä käsittelevien opinnäytetöiden (f=18) aihealueita kuvaavista alaluokista on muodostettu asiasisällöltään yhteneviä yläluokkia. Nämä yläluokat on yhdistetty koko aihealueen kokoavaksi teemaksi (Kuvio 1). Aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin on selvitetty mitä hoitotyönäkökulmasta olennaisia aihealueita sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä on tarkasteltu.

6 Tulokset

Tämän opinnäytetyön tulokset on esitetty opinnäytetyölle asetettujen tavoitteiden mukaisessa järjestyksessä. Ensimmäiseksi on kuvattu millaisia tutkimusmenetelmiä analysoiduissa opinnäytetöissä (n=163) on käytetty. Toiseksi on kuvattu kenen näkökulmasta kehitysvammaisuuteen liittyvää tietoa on tuotettu.

Kolmanneksi on raportoitu aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammaisia hoitotyön näkökulmasta kuvaavien opinnäytetöiden (f=18) sisällönanalyysillä saatuja tuloksia.

6.1 Tutkimusmenetelmät

Tässä opinnäytetyössä on haettu vastausta kysymykseen: ”Mitä tutkimusmenetelmiä on käytetty kehitysvammaisuutta kuvaavissa sosiaalialan ja hoitotyön ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä?”. Tulokset on esitetty taulukossa 1.

Sosiaalialan koulutusohjelman kehitysvammaisuutta käsittelevissä opinnäytetöissä (f=126) on käytetty suurimmaksi osaksi laadullista tutkimusmenetelmää (f=55). Toiseksi eniten on tuotettu toiminnallisia opinnäytetöitä (f=54). Triangulaatiota on käytetty tutkimusmenetelmänä 9:ssä ja määrällistä tutkimusmenetelmää 8 opinnäytetyössä. Sosiaalialan koulutusohjelmassa ei ole tehty yhtään kehitysvammaisuutta käsittelevää kirjallisuuskatsausta.

Hoitotyön koulutusohjelman kehitysvammaisuutta käsittelevissä opinnäytetöissä (f=37) tutkimusmenetelmänä on käytetty eniten toiminnallista opinnäytetyötä (f=19). Laadullista tutkimusmenetelmää on käytetty 10 opinnäytetyössä ja kirjallisuuskatsauksia on tehty 4. Vähiten tutkimusmenetelmänä on käytetty triangulaatiota sekä määrällistä tutkimusmenetelmää, molempia 2 opinnäytetyössä.

Tutkimusmenetelmä	Hoitotyön ko (f=37)	f=%	Sosiaalialan ko (f=126)	f=%	Yhteensä (n=163)
toiminnallinen	19	26 %	54	74 %	73
laadullinen	10	7 %	55	93 %	65
määrällinen	2	20 %	8	80 %	10
triangulaatio	2	19 %	9	81 %	11
kirjallisuuskatsaus	4	100 %			4

ko = koulutusohjelma

f% = frekvenssiprosentti

Taulukko 1. Tutkimusmenetelmät kehitysvammaisuutta käsittelevissä sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä vuosina 2010–2012 (n=163)

6.2 Tarkastelunäkökulmat

Tässä opinnäytetyössä on haettu vastausta kysymykseen: ”Kenen näkökulmasta kehitysvammaisuutta on tarkasteltu kehitysvammaisuutta käsittelevissä sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä?”. Taulukossa 2. on esitetty tarkastelunäkökulmien yhteenlasketut lukumäärät, jotka ylittävät aineiston opinnäytetöiden (n=163) lukumäärän. Tämä johtuu siitä, että samassa opinnäytetyössä kehitysvammaisuutta on saatettu tarkastella useasta eri näkökulmasta.

Kehitysvammaisuutta vuosina 2010–2012 kuvaavissa sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetöissä (f=126) aihetta on tarkasteltu suurimmaksi osaksi työntekijän näkökulmasta (f=77). Toiseksi eniten on hyödynnetty kehitysvammaisen omaa (f=60) ja kolmanneksi eniten omaisen (f=28) näkökulmaa. Opiskelijan ja muiden henkilöiden näkökulmasta kehitysvammaisuutta on tarkasteltu yhteensä 6 opinnäytetyössä, molempia 3. Muiden näkökulma tarkoittaa tässä opinnäytetyössä kehitysvammaisen työelämässä vaikuttavaa henkilöä.

Hoitotyön koulutusohjelmassa toteutetuissa opinnäytetöissä suurimmassa osassa kehitysvammaisuutta on tarkasteltu työntekijän (f=24) näkökulmasta. Toiseksi eniten aihetta on tarkasteltu kehitysvammaisten omasta (f=10) ja kolmanneksi omaisten näkökulmasta (f=8). Opiskelijan näkökulmasta kehitysvammaisuutta on tarkasteltu 3 opinnäytetyössä. Muiden, kehitysvammaisten työelämässä vaikuttavien henkilöiden, näkökulmasta aihetta ei ole tarkasteltu.

Näkökulma (n=163)	kv	f=%	omainen	f=%	työntekijä	f=%	opiskelija	f=%	muu	f=%
Hoitotyön ko	10	14 %	8	22 %	24	f=24%	3	30 %	0	
Sosiaalialan ko	60	86 %	28	78 %	77	f=76%	6	70 %	3	100 %
Yhteensä	70		36		101		9		3	

ko = koulutusohjelma

kv = kehitysvammainen

muu = kehitysvammaisen työelämässä vaikuttava henkilö

f% = frekvenssiprosentti

Taulukko 2. Tarkastelunäkökulmat kehitysvammaisuutta käsittelevissä sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä vuosina 2010–2012 (n=163)

6.3 Aikuiset ja ikääntyvät kehitysvammaiset

Tässä opinnäytetyössä on haettu vastausta kysymykseen: ”Minkälaisia hoitotyön näkökulmasta olennaisia tuloksia on saatu aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammaisia käsittelevissä ammattikorkeakoulujen sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä?”.

Aineistosta (f=163) on valittu 7 sosiaalialan ja 11 hoitotyön koulutusohjelman opinnäytetöitä, jotka kuvaavat aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammahoitotyön näkökulmasta. Tämän aineisto (f=18) on käsitelty aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä (Kuvio 1). Lisäksi tässä opinnäytetyössä on raportoitu aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammaisia kuvaavassa aineistossa (f=18) esitetyistä jatkotutkimusaiheista. Nämä jatkotutkimusaiheet ovat hyödynnettävissä tuleviin opinnäytetöihin.

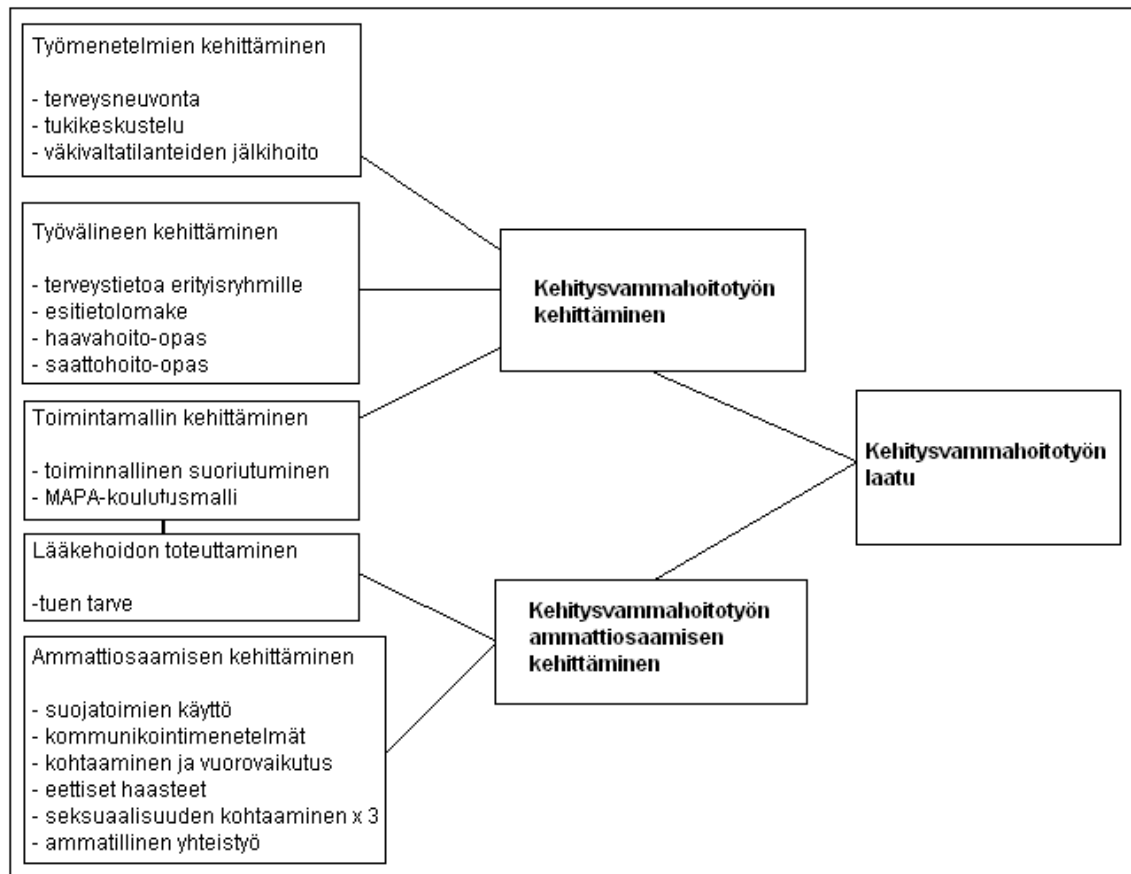
6.3.1 Aineiston sisällönanalyysin tulokset

Aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammaisia käsittelevien aineiston (f=18) perusteella sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöiden tavoitteena on kehittää kehitysvammahoitotyön laatua. Hoitotyön laadun kehittäminen on tulosten perusteella jaettavissa kehitysvammahoitotyön ja kehitysvammahoitotyön ammattiosaamisen kehittämiseen.

Kehitysvammahoitotyön kehittämistä kuvaava aineisto (f=18) on luokiteltavissa toimintamalleja (f=2), työmenetelmiä (f=3) ja työvälineitä (f=4) kehittäviin opinnäytetöihin. Kehitysvammahoitotyön ammattiosaamisen kehittämistarpeita kuvaavasta aineistossa (f=8) korostuvat kehitysvammaisen seksuaalisuuden kohtaamista (f=3) sekä vuorovaikutusosaamista ja kommunikointimenetelmien käyttöä käsittelevät aiheet (f=2). Edellä mainittujen aihealueiden lisäksi kehitysvammahoitotyön ammattiosaamisen kehittämistarpeita on kuvattu eettisen toiminnan (f=1), suojatoimien käytön (f=1) ja ammatillisen yhteistyön (f=1) näkökulmista.

Aikuisten ja ikääntyvien kehitysvammaisten seksuaalisuuteen liittyvät aiheet korostuvat sosiaalialan opinnäytetöissä (Essi 2011; Hyvönen 2010; Kontulainen, Taari & Ståhle 2012; Saari & Tervo 2012). Hoitotyön koulutusohjelman

opinnäytetöissä puolestaan nousevat esiin kehitysvammahoitotyön työvälineitä tarkastelevat aiheet (Anttila 2012; Koponen 2010; Sakaranaho & Särkelä 2011; Silenius & Silenius 2010). Lisäksi näiden molempien koulutusohjelmien opinnäytetöissä on kuvattu kehitysvammahoitotyön menetelmiä ja toimintamalleja (Smidtslund 2012; Timgren 2011; Tyni 2012). Kehitysvammatyön etiikkaan ja kehitysvammaisen haastavaa käyttäytymistä on kuvattu sekä sosiaalialan että hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä (Jussila 2011; Kuusela, Minkkinen & Niemi 2010; Pajari & Pajari 2010; Lara 2012). Kehitysvammaisen vuorovaikutukseen ja kohtaamiseen liittyviä aiheita on käsitelty ainoastaan sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetöissä (Junkkala 2012; Sääntti 2012; Paasonen 2012).

Kaavio 1. Aikuisten ja ikääntyvien kehitysvammaisten hoitotyön laatua kuvaavien sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöiden (f=18) aineistolähtöinen sisällönanalyysi

6.3.2 Raportti jatkotutkimusaiheista

Jatkotutkimusaiheita aikuisten ja ikääntyvien kehitysvammaisten seksuaalisuuteen liittyen on esitetty 4 opinnäytetyössä (f=18). Kontulainen ym. (2012) ovat ehdottaneet seksuaalipalveluiden kartoitusta ja lisätietoa kehitysvammaisen seksuaalisuuden kohtaamisesta käytännön tasolla. Essi (2011) ja Hyvönen (2010) ovat esittäneet kehitysvammaisten seksuaaliterveyden tukemiseen tarvittavien materiaalien ja menetelmien kehittämistä. Molemmissa edellä mainituissa opinnäytetyöissä on ehdotettu tarkasteltavan myös kehitysvammaisen omaa kokemusta seksuaalisuudestaan. Saari ym. (2012) ovat toteuttaneet seksuaaliterveyttä edistävän ohjausryhmän. Jatkotutkimushaasteena on testata kyseistä ohjausryhmää varten tuotetun ohjausmateriaalin käyttöä toisessa kohderyhmässä.

Kehitysvammahoitotyön työvälineitä käsittelevissä opinnäytetyöissä (f=4) on annettu seuraavia jatkotutkimusehdotuksia. Koponen (2010) on ehdottanut tehtäväksi selvitystä terveystietoaiheisten internet-verkkosivujen soveltuvuudesta erityisryhmien käyttöön. Sakaranaho ym. (2011) ovat katsoneet tarpeelliseksi tutkia mitä hoitajat tietävät eri kehitysvammoista ja mitä ennakoasenteita heillä on eri marginaaliryhmiin.

Kehitysvammahoitotyön työmenetelmiä ja toimintamalleja kehittävässä opinnäytetyöissä (f=5) Tyni (2012) on esittänyt tarkasteltavaksi kehitysvammaisten peliriippuvuutta. Timgren (2011) on toteuttanut opinnäytetyönä kehitysvammaisten leirin Kanadan toiminnallisen suoriutumisen mallin mukaan. Leiri on valmisteltu asiakaslähtöisesti. Opinnäytetyössä on kuvattu leirin ennakoivat valmistelut, turvallisuussuunnitelman laadinta ja riskinkartoitus. Kehittämisaikajatkukseksi on annettu mallin tuotteistettavuuden tutkiminen ja toimivuuden kokeilu hoitoympäristössä. Aikuisten kehitysvammaisten kohtaamista ja vuorovaikutusosaamista käsittelevissä opinnäytetyöissä (f=3) Junkkala (2012) on havainnoinut tukikeskustelun olevan vuorovaikutusta tukevaa kehitysvammaiselle aikuiselle. Jatkotutkimusaiheeksi Junkkala (2012) ehdottaa tukikeskustelun vaikuttavuuden arviointia kehitysvammaisen omaisten näkökulmasta. Paasosen (2012) opinnäytetyön tuloksien mukaan neuvolatyöntekijöiden (n=7) on haastavaa tunnistaa kehitysvammaisen vanhempi ja he tarvitsevat enemmän tukea työskennellessä.

sään kehitysvammaisten vanhempien kanssa. Jatkotutkimusaiheeksi on esitetty vastaavaa tarkastelua lastensuojelun sosiaalityöntekijöille sekä selkokiehitysvammaisten materiaalin kehittämistä neuvolatyöhön.

Kehitysvammahoitotyön ammattiosaamista käsittelevissä opinnäytetyöissä (f=8) jatkotutkimusaiheeksi on ehdotettu tarkasteltavaksi hoitotyön eettisesti haastavia tilanteita ja haastavasti käyttäytyvän kehitysvammaisen kohtaamista. Kuuselan ym. (2010) opinnäytetyössä on havaittu tyypillisimpien kehitysvammahoitotyön eettisesti haastavien tilanteiden liittyvän kehitysvammaisen itsemääräämisoikeuteen, hoitotyön tapoihin ja tavoitteisiin sekä työntekijöiden välisiin näkemuseroihin. Jatkotutkimushaasteeksi Kuusela ym. (2010) opinnäytetyössä ehdotettu, että aihetta tarkasteltaisiin laajemmassa mittakaavassa. Lisäksi Kuuselan ym.(2010) ovat ehdottaneet ammatillisen oppaan laatimista eettisesti hyvistä kehitysvammahoitotyön käytännöistä. Lara (2012) on tuottanut tietopaketin MAPA-kouluttajille. MAPA-Finland -toimintamallin tavoitteena on ennaltaehkäistä ja estää kehitysvammaisen potilaan haastavaa käyttäytymistä sosiaali- ja terveydenhuoltoalan sektoreilla. Jatkotutkimusaiheena Laran (2012) opinnäytetyössä on esitetty haastavien vuorovaikutustilanteiden tarkastelua eri asumismuodoissa kehitysvammaisten näkökulmasta.

7 Eettisyys ja luotettavuus

Tämän opinnäytetyön teoriaosuudessa käytettyjen lähteiden valintakriteereinä ovat olleet tietolähteen luotettavuus ja julkaisuvuosi. Tietoa on haettu 5 vuoden sisällä julkaistusta kehitysvammaisuutta tai kehitysvamma-alaa käsittelevästä kirjallisuudesta, artikkeleista ja internet-verkkosivustoilta. Lisäksi tiedonhaku on tehty Terveysportti-tietokannasta Saimaan ammattikorkeakoulun Nelliportaalin kautta. Lähteiden luotettavuuden varmistamiseksi on käytetty kehitysvamma-alan asiantuntijoiden tuotantoa ja viranomaislähteitä. Poikkeuksena on tutkimusmenetelmän määrittelyssä käytetty Suorannan & Eskolan (1998) teos sekä asiasisällön referointi vammaistutkimuksen professori Simo Vehmaksen (2005; 2006) tuotannosta. Suorannan & Eskolan (1998) teoksen käyttö lähteenä on perusteltua, koska sen sisältämä tieto on koettu ilmaisultaan selkeäksi. Ky-

seisen teoksen tiedon ajankohtaisuus on varmistettu Tuomen & Sarajärven (2009) teoksesta.

Tämän opinnäytetyön aineiston hakulauseiden muodostaminen on tehty informaation ohjauksessa ammattikorkeakoulujen julkaisuarkisto Theseuksessa annettujen hakuohjeiden mukaan. Theseukseen tallennetut opinnäytetyöt ovat ammattikorkeakoulujen hyväksymiä. Theseuksesta haettu aineisto on tarkastettu aineiston rajauksen yhteydessä useaan kertaan. Aineiston opinnäytetöiden (n=163) lukumäärän sekä matriisiin luetteloitujen opinnäytetöiden (n=163) lähdemerkinnät on tarkastanut ulkopuolinen henkilö. Tämän opinnäytetyön aineiston analyysin vaiheissa on hyödynnetty opinnäytetyön ohjausta sekä opinnäytetyön seminaarissa saatua palautetta.

8 Pohdinta

Hoitotieteessä tutkimusmenetelmien avulla kehitetään hoitamista selittäviä ja kuvaavia teorioita sekä niihin liittyviä tekijöitä. Näiden menetelmien avulla kehitetään erilaisia toimintamalleja, menetelmiä ja arviointimittareita hoitamisen käytännön ja opetuksen tarpeisiin. (Turun yliopisto 2012.) Kirjallisuuskatsauksilla voidaan siirtää aikaisemmin tutkittua tietoa hyödynnettäväksi tutkijayhteisölle, hoitotyön käytäntöön, koulutukseen ja hallinnon asiantuntijoille (Leino-Kilpi 2007, 2).

Tämän opinnäytetyön aineiston (n=163) tutkimusmenetelmiä tarkastelevissa tuloksissa havaittiin, että sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä käytettiin suurimmaksi osaksi toiminnallisia ja laadullisia tutkimusmenetelmiä (f=138). Kirjallisuuskatsausta, triangulaatiota ja määrällistä tutkimusmenetelmää käytettiin molempien koulutusohjelmien opinnäytetöissä huomattavasti vähemmän (f=25). Meneillään olevan integraation, kehitysvamma palveluiden rakennemuutoksen ja asiakkaiden muuttuvien palveluiden myötä tarvitaan uusia kehitysvammatyön laatua, vaikuttavuutta ja tehokkuutta arvioivia mittareita. Näitä mittareita voidaan kehittää tulevaisuudessa ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä sekä määrällisen tutkimuksen että triangulaation keinoin.

Molemmissa, sosiaalialan sekä hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä (n=163) kehitysvammaisuutta tarkasteltiin suurimmaksi osaksi työntekijän näkökulmasta. Kehitysvammaisen omasta tai hänen omaisensa näkökulmasta aihetta tarkasteltiin selvästi enemmän sosiaalialan kuin hoitotyön koulutusohjelman opinnäytetöissä. Opiskelijan näkökulmasta kehitysvammaisuutta tarkasteltiin molempien koulutusalojen opinnäytetöissä vähän. Sosiaalialan koulutusohjelmassa aihetta tarkasteltiin lisäksi kehitysvammaisen työelämässä vaikuttavan henkilön näkökulmasta.

Aikuisia ja ikääntyviä kehitysvammaisia hoitotyön näkökulmasta kuvaavia hoitotyön koulutusohjelmassa tuotettuja opinnäytetöitä (f=11) havaittiin tulosten mukaan olevan koko aineistoon (n=163) suhteutettuna huomattavan vähän. Sosiaalialan koulutusohjelmassa edellä mainitusta aiheesta tuotettujen opinnäytetöiden (f=18) osuus oli puolestaan yllättävän suuri (f=7). Aineiston (f=18) tuloksien perusteella molempien koulutusohjelmien kehitysvammaisuutta kuvaavissa opinnäytetöissä tavoiteltiin hoitotyön laadun kehittämistä.

Tässä opinnäytetyössä saavutettiin opinnäytetyölle asetetut tavoitteet. Aikuisien ja ikääntyvien kehitysvammaisten hoitotyön laadun kehittämistä kuvaavien opinnäytetöiden (f=18) aihealueiden sekä esitettyjen jatkotutkimusaiheiden havaittiin olevan suurimmaksi osaksi yhteneviä teoriaosuudessa kuvattujen kehitysvammaisuuden kehittämistarpeiden kanssa. Poikkeuksina huomioitiin, että etenkin aikuisen ja ikääntyvän kehitysvammaisen seksuaalisuuden kohtaamisesta, eri kehitysvammaoireyhtymistä johtuvista fyysisistä ja psyykkisistä terveysongelmista sekä koko perheen huomioimisesta kehitysvammaisuuden asiakkaana tarvitaan vielä lisää tietoa.

Läheisiä ja omaisia huomioivaa ja osallistavaa näkökulmaa pidetään yleisesti sekä sosiaali- ja terveysalalla tärkeänä. Kehitysvammaisten kanssa toimiessa saattaa joutua kokeilemaan paljon erilaisia toimintamalleja ennen kuin yksilölle sopiva malli löytyy. Näiden vaihtoehtoisten toimintamallien kehittämisessä kehitysvammaisten omaisilla on varmasti vielä paljon annettavaa. Kehitysvammaisten lääkehoidon toteutuksen tarpeita ja moniammatillisen osaamisen merkitystä sen toteutuksessa kartoitettiin vain yhdessä opinnäytetyössä. Jatkotutkimusaiheena tässä opinnäytetyössä ehdotetaan tarkasteltavaksi eri asumismuodoissa

asuvien kehitysvammaisten lääkehoidon toteuttamiseen ja vaikuttavuuden arviointiin käytettyjä hoitotyön menetelmiä.

Kaaviot

Kaavio 1. Aikuisten ja ikääntyvien kehitysvammaisten hoitotyön laatua kuvaavien sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöiden (f=18) aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Taulukot

Taulukko 1. Tutkimusmenetelmät kehitysvammaisuutta käsittelevissä sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä vuosina 2010–2012 (n=163)

Taulukko 2. Tarkastelunäkökulmat kehitysvammaisuutta käsittelevissä sosiaalialan ja hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä vuosina 2010–2012 (n=163)

Lähteet

Ammattiopisto Luovi 2013. Seksuaalikasvatusta kehitysvammaisille aikuisille, heidän vanhemmilleen ja heidän kanssaan työskenteleville ammattilaisille. SEAD -projektin raportti.

http://sead-project.eu/wp-content/uploads/2013/10/countryreport_finland.pdf
Luettu 20.10.2013.

Anttila, K. 2012. Haavanhoito-opas Varsinais-Suomen erityishuoltopiirille. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma.

Asetus kehitysvammaisten erityishuollosta 23.12.1977/988.

Essi, M. 2011. Kehitysvammaisten asiakkaiden seksuaalisuuden tukeminen palvelukodin arjessa. Opinnäytetyö. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.

Hyvönen, T. 2010. Kehitysvammaisuus ja seksuaalisuus : Hoitajien näkemys kehitysvammaisten seksuaalisuudesta. Opinnäytetyö. Rovaniemen ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma.

Iivanainen, M. 2009. Kehitysvammaisuus. Sairauksien ehkäisy. Duodecim. http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=seh00131 Luettu 19.11.2012.

Junkkala, R. 2012. Tukikeskustelu kehitysvammaisen aikuisen arjen tukena. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma.

Jussila, A. 2011. Protective Measures in Working with People with Intellectual Disabilities : Carers' Views on Protective Measures and Client Participation. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.

Kaski, M., Manninen, A. & Pihko, H. 2009. Kehitysvammaisuuden määrittelyjä ja esiintymistiheyksiä. Helsinki: WSOY.

Kehitysvammalaki 23.6.1977/519.

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry 2012. Tärkeimmät lait. <http://www.kvtl.fi/fi/lakineuvonta/tarkeimmat-lait/> Luettu 9.12.2012.

Kehitysvammaliitto 2012. Kehitysvammahuolto ennen. <http://verneri.net/yleis/kehitysvammaisuus/vammaispolitiikka/kehitysvammahuolto-ennen.html> Luettu 19.11.2012.

Kontulainen, M., Ståhle, J. & Taari, M. 2012. Kehitysvammaisten seksuaalisuuden kohtaaminen : Kehitysvammaisten palvelukeskuksen työntekijöiden näkemyksiä ja kokemuksia. Opinnäytetyö. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.

- Koponen, H. 2010. Terveystietoa erityisryhmille verkosta. Opinnäytetyö. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma.
- Kuusela, H., Minkkinen, M. & Niemi, I. 2010. "Ku muutenkin on rankka ala mikä kuluttaa ku työkalu oot sinä itte" : tutkimus kehitysvamma-alan eettisistä haasteista työntekijän näkökulmasta. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Sosiaali-alan koulutusohjelma.
- Lara, M. 2012. Haastavasti käyttäytyvän kehitysvammaisen hoidollinen kohtaaminen : Tietopaketti MAPA-Finland-kouluttajille. Opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma.
- Leino-Kilpi, H. 2007. Hoitotieteen professori. Kirjallisuuskatsaus - tärkeää tiedon siirtoa. Teoksessa Axelin, A., Johansson, K., Stolt, M. & Ääri, R-L. (toim.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto. Hoitotieteenlaitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja A:5/2007. Turku.
- Niemelä, M. 2007. Kehitysvamma-ala tienhaarassa. Teoksessa Lehmusojä, M., Kaski, M. & Räisänen, A. (toim.) Haasteellinen kehitysvamma-ala. Näkökulmia ammatilliseen osaamiseen. Helsingin Diakoniaopiston julkaisuja 1/2. Helsinki.
- Numminen, H. & Vesala, H. 2011. Ikääntyminen Suomessa. Kehitysvammaliitto. <http://verneri.net/yleis/kehitysvammaisuus/ikaantyminen/muutokset/suomessa.html> Luettu 9.12.2012.
- Paasonen, T. 2012. Kehitysvammaiset ja laaja-alaisia oppimisvaikeuksia omaavat vanhemmat : neuvolatyöntekijöiden kokemuksia. Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. Sosiaali-alan koulutusohjelma.
- Pajari, S. & Pajari, S. 2010. Aukkaiden välillä tapahtuneiden väkivaltatilanteiden jälkihoito Kuusanmäen palvelukeskuksessa. Opinnäytetyö. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma.
- Rajaniemi, M. & Seppälä, H. 2012. Mitä kehitysvammaisuus on? Kehitysvammaliitto. <http://verneri.net/yleis/kehitysvammaisuus/mita-kehitysvammaisuus-on.html> Luettu 19.11.2012.
- Saari, M. & Tervo, I. 2012. "Se ei olekaan pelkkää seksiä" : Ohjaustuokit seksuaalisuudesta lievästi kehitysvammaisten naisten ryhmälle. Opinnäytetyö. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma.
- Sakaranaho, T. & Särkelä, M. 2011. "Oman elämänsä sankari" : Esitietolomake kehitysvammaisille potilaille sisätautiosastolla. Opinnäytetyö. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma.
- Salin, S. 2009. Qualitative research methods in nursing science. Seminaariesitys. Turun yliopisto. Hoitotieteen valtakunnallinen tohtoriohjelma. http://www.med.utu.fi/hoitotiede/tutkijakoulu/education/doctoralcourses/Sirpa_Salin_12112009.pdf Luettu 14.12.2012.

Silenius, A-M. & Silenius, E-L. 2011. Kehitysvammaisen saattohoito : Opas henkilökunnalle. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma.

Smidtslund, D. 2012. Kehitysvammaisille henkilöille kotiin annettava yksilöllinen tuki : palvelutarpeenkartoitus, minkälaisia palveluita kehitysvammaiset tarvitsevat Liedon kunnassa. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2012a. Valtioneuvoston periaatepäätös kehitysvammaisten henkilöiden yksilöllisen asumisen ja palvelujen turvaamisesta. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2012:15. Helsinki.
http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/-/_julkaisu/1839361 Luettu 9.12.2012.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2012b. Vammaispalvelut ja tukitoimet. Sosiaali- ja terveysministeriö.
http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/vammaispalvelut Luettu 9.12.2012.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2013. STM uudistaa vammaislainsäädäntöä ja seuraa kehitysvammaisten asumisohjelman toteutumista. Sosiaali- ja terveysministeriön tiedotteita 84/2013. <http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/-/view/1856080#fi> Luettu 24.5.2013.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Suoranta, J. & Eskola, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Säntti, R. 2012. Puhetta ilman sanoja : Puhetta tukeva ja korvaava viestintä Satakunnan keskussairaalan neurologian osastolla. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.

Tays 2012. Kehitysvammahuollon erityisosaamisen ja osaamisen siirtämisen käytännöt. Lindberg, Liisa (toim.) Pirkanmaan sairaanhoitopiirin vammaispalveluhanke. <http://www.pshp.fi/download.aspx?ID=24384&GUID=%7B52E937F8-071F-4DBD-B4A9-936BDD71A234%7D> Luettu 22.11.2012.

Terveysportti 2013. Kehitysvammaisuus. ICD-10-hakuohjelma.
<http://ezproxy.saimia.fi:2070/terveysportti/icd10.koti> Luettu 2.3.2013.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja analyysi. Jyväskylä: kustannusosakeyhtiö Tammi.

Timgren, M. 2011. "Meiän näköine leiri" - aikuisen kehitysvammaisen omatoimisuuden tukeminen. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma.

Turun yliopisto 2012. Tutkimus. <http://www.med.utu.fi/hoitotiede/tutkimus/> Luettu 27.10.2013.

Tyni, H. 2012. Kehitysvamma- ja päihdehuollon henkilökuntien kokemat hyvät käytännöt ja yhteistyötarpeet kehitysvammaisen päihderiippuvaisen hoidossa. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma.

Vammaispalvelujen käsikirja 2013a. Vammaisten ihmisten palveluja ja tukitoimia koskevaa lainsäädäntöä.
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/vammaispalvelujen-kasikirja/lainsaadanto/> Luettu 23.5.2013.

Vammaispalveluiden käsikirja 2013b. Palvelut itsenäisen elämän tukena.
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elaman-tuki/> Luettu 23.5.2013.

Vammaispalvelujen käsikirja 2013c. Vammaisalan toimijat.
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/vammaispalvelujen-kasikirja/toimijat/> Luettu 23.5.2013.

Vammaispalvelulaki 3.4.1987/380.

Vehmas, S. 2005. Vammaistutkimuksen professori. Vammaisuus. Johdatus historiaan, teoriaan ja etiikkaan. Tampere: Tammerpaino.

Vehmas, S. 2006. Vammaistutkimuksen professori. Erityispedagogiikan peruskurssi. Luentomuistiinpanot. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos.
<https://www.jyu.fi/edu/laitokset/eri/opiskelu/sivuaineopiskelijat/ERIP010SIMO.pdf> Luettu 21.10.2013.

Vesterinen, M. 2011. Perhe- ja sosiaalipalveluihin sekä vanhuspalveluihin kohdistuvia uusia osaamistarpeita. Sosiaali- ja terveysalan tulevaisuuden ennakointi. Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymän loppuraportti.
http://www.ekky.fi/sote/documents/loppuraportti_11.pdf Luettu 9.12.2012.

Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21.

Sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyöt	
tekijä, vuosi	opinnäytetyön nimi
1. Hartikainen, A-M., Kempainen, L. & Toivanen, M. 2010.	Arjen voimavarat: Palveluohjauksellinen työote sosiaalisen tuen muotona neurologisesti sairaan tai vammaisen lapsen perheen ja terapeutin välisessä yhteistyössä.
2. Havukainen, H. 2010.	Draamallinen aistitarina kokemus alle kahdeksan vuotiaalle moni- ja liikuntavammaisille lapsille.
3. Hertteli, S. 2010.	Voimaannuttava vertaistukiryhmä kehitysvammaisille tuetun työn tekijöille
4. Herttuainen, P. & Parikka, I. 2010.	Erityislasten ja -nuorten lyhytaikashoidon tilanne ja tarpeet Etelä-Karjalassa : Että jaksaisi...
5. Hirvonen, T. 2010.	"Mitä sinä toivot?": ikääntyneiden kehitysvammaisten mielipiteiden ja mielenkiintojen selvittäminen.
6. Juhantti, S. 2010.	Kehitysvammatyöhön Norjaan? : työharjoittelukokemuksia vuonojen maasta.
7. Häkkinen, J., Kukkonen, K. & Siltanen, E. 2010.	Sosio-kulttuurinen innostaminen vaikeimmin kehitysvammaisten henkilöiden päivätoiminnassa.
8. Karstinen, H. 2010.	Kehitysvammaisen lapsen tilapäishoito – yhteistyötä ja vanhemmuuden tukemista.
9. Kukkonen, H. & Puumala, M. 2010.	Vanhempien ja kuntoutusohjaajien välinen yhteistyö erityisneuvola Silmun. kuntoutusohjauksessa : "Avoimesta keskustelusta tsemppiä omaan jaksamiseen".
10. Korhonen, J. 2010.	Kiertävän päivätoiminnan ohjaajan työmalli Palokan alueella.
11. Kuusela, H., Minkkinen, M. & Niemi, I. 2010.	"Ku muutenkin on rankka ala mikä kuluttaa ku työkalu oot sinä itte" : tutkimus kehitysvamma-alan eettisistä haasteista työntekijän näkökulmasta.
12. Kylävaio, T. & Lehtisaari, P. 2010.	Puhetta tukeva ja korvaava kommunikaatio kehitysvammaisuudessa.
13. Kömi, A. 2010.	Kuvat vuorovaikutuksen tukena : Kokemuksia kuvakommunikaation hyödyntämisestä Haukuluoman päiväkodissa.
14. Lehtonen, H. 2010.	Päivähoidon kuntoutussuunnitelma : Vanhempien mielipiteitä suunnitelman laadinnasta ja toteutuksesta.
15. Muli, S. 2010.	Työhyvinvointisuunnitelma Pienryhmätoimintatapa Huvikummulle.
16. Mäkinen, S. 2010.	Kehitysvammaisten osallisuuden kokeminen.
17. Niskanen, M. 2010.	Toivontupa : Ikääntyneiden kehitysvammaisten osallistava toiminta Laukaassa.
18. Nisula, A. 2010.	Päivätoiminta kehitysvammakodin ohjaajan näkökulmasta.
19. Nuutila, A-E & Varrio-Anttila, R. 2010.	Kehitysvammaisen ikääntyvä : Ikääntyvien kehitysvammaisten vapaa-ajan toimintojen tarvekartoitus ja pilottikokeilu Eskoossa.
20. Oksala, M. & Toiminen, K. 2010.	Kehitysvammaisten Palvelusäätiön lyhytaikaisen perhehoidon laatu.
21. Raitala, S. & Syvänen, J. 2010.	Tarinakerho Marjatta-koulussa : Sadutusta kehitysvammaisille lapsille.
22. Soininvaara, A. & Utriainen, O. 2010.	Kummajuna ja muita juttuja - Musiikki työvälineenä kehitysvammatyössä.
23. Suominen, J. & Tervo, J. 2010.	Kehitysvammaisen avotyöntekijä osana työyhteisöä.
24. Tamio, T. 2010.	Bovalius-ammattipistosta ammattiin valmistuvan opiskelijan siirtymävaihe.
25. Vaitinen, S. 2010.	Apuvälineet osaksi arkea.
26. Vallin, M. 2010.	Järvenpään kaupungin vajaakuntoisten työ- ja päivätoiminnan asiakastyytyväisyyslomakkeen kehittäminen.
27. Virtanen, S. 2010.	Ei-ikäiskerho ikääntyvän kehitysvammaisen tukena.
28. Vuolle, O. 2010.	Kehitysvammaisten lyhytaikashoidon palvelun nykytila ja sen kehittämishaasteet perheiden arjen tukemiseksi.
29. Vähäjäykkä, S. 2010.	"Iloa arkeen" : - kehitysvammaisten asumispalveluyksikön vapaa-ajan kehittämistyö.
30. Ahola, M. 2011.	Ryhmä-Theraplain merkitys erityistä tukea tarvitsevien lasten vuorovaikutustaitoihin ja sosiaalisiin suhteisiin.
31. Ainasoja, A. & Väisänen, N. 2011.	Meidän suurin vammamme ovat sinun asenteesi : Kehitysvammaisten kokemuksia osallisuuden toteutumisesta.
32. Apell, M. & Vidgren, T. 2011.	"Hän on niinku yks meistä" : työnantajien näkökulmia kehitysvammaisten tuetusta työllistymisestä Espoossa.
33. Essi, M. 2011.	Kehitysvammaisten asiakkaiden seksuaalisuuden tukeminen palvelukodin arjessa.
34. Hevosmaa, M. 2011.	Osallisuutta? Palvelujärjestelmän toiminta oppisopimushankkeessa.
35. Heinonen, K. 2011.	Ikääntyvien kehitysvammaisten omaishoitajien kokemuksia omasta jaksamisestaan ja voimavaroistaan.
36. Holopainen, M. 2011.	Muuttovalmennus-toimintamalli Palvelukeskus Väinölään.
37. Holmström-Lehtinen, R. 2011.	Erityistä tukea tarvitsevien lasten vanhempien jaksaminen.
38. Hovinen, R., Pekkala, K. & Puurunen, R. 2011.	Erityistä tukea tarvitsevien lasten vanhempien kokemuksia saamastaan sosiaalisesta tuesta.
39. Hurmila, K. 2011.	Osallisuutta Facebookista : Kehitysvammaisten käyttäjien tuen tarve sosiaalisessa mediassa.
40. Högberg, M. & Uusitalo, S. 2011.	Oman näköinen elämä : yksilökeskeisen elämänsuunnitelman voimaannuttava vaikutus kehitysvammaisen arjessa.
41. Ikonen, T. & Salmi, T. 2011.	Oman elämänsä päämies? : Kehitysvammaisten asiakkaiden kokemuksia henkilökohtaisesta avustajapalvelusta.
42. Isometsä, E-R. & Reunanen, P. 2011.	Tiistiryhmästä tutkimuoto tuetun työn palvelunkäyttäjille?
43. Jussila, A. 2011.	Protective Measures in Working with People with Intellectual Disabilities : Carers' Views on Protective Measures and Client Participation.
44. Karjalainen, A. & Määttä, P. 2011.	Kuvat oppimisen tukena : Kuvitettu käsityö-askartelukansio erityislapsille

Sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyöt	
tekijä, vuosi	opinnäytetyön nimi
45. Koivurinne, S. 2011.	Kuinka tehdä todeksi kehitysvammaisen tuettu elämä? : Keinona tukiasuminen.
46. Kokkonen, S. 2011.	Moniasiantuntijuus erityiskoulun verkostopalaverissa - kartoitus huoltajien kokemuksista.
47. Kokkonen, L. & Koskinen, E. 2011.	Lapsi lasten joukossa : vanhempien kokemuksia kehitysvammaisen lapsen varhaiskasvatuksesta.
48. Laukkanen, P. 2011.	Kehitysvammaisen nuoren itsenäisen asumisen mahdollisuudet Kouvolassa.
49. Lindqvist, L. 2011.	Erytislapsen omaishoitajan kokemuksia arjen ristiäalokossa : kehitysvammaisen lapsen perheen arjen tukeminen.
50. Masih, L. 2011.	Näkökulmia kehitysvammaisten hengellisyyteen.
51. Merisalo, K. 2011.	Meilläkin on kehitysvammaisen lapsi - vertaisille kerrottua.
52. Mäki, T. 2011.	Kehitysvammaisten työntekijöiden voimaantumisen mahdollisuus Vallilan työ- ja valmennuskeskuksessa.
53. Niinivirta, M. 2011.	Vammaistyön osaamisen vahvistaminen : Kehittämishanke mentoroinnin käytöstä osana vammaistyön osaamisen vahvistamista sosionomi (AMK) koulutuksessa.
54. Oksa, R. 2011.	Meidän toimari : asiakkaan osallisuus kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan suunnittelussa.
55. O'Weger, M. 2011.	Ossin tarina - Draamaa Vuorovaikutteisen TV:n välityksellä
56. Peltomäki, S. & Nikula-Venäläinen, M. 2011.	Ikääntyvien kehitysvammaisten yksilökeskeinen ohjaaminen asumispalveluiden ja työ- ja päivätoiminnan henkilökunnan yhteistyönä.
57. Räisänen, P. & Udd, A-M. 2011.	Seudullisen yhteistyön strategia vajaakuntoisten palveluissa : Verkostoyhteistyötä asiakkaiden hyväksi.
58. Salomaa, A-M. 2011.	Lammin ja Lahden tukikeskuksen aikuisten osaston omaisten ja perheiden odotuksia sekä kokemuksia yhteistyöstä henkilökunnan kanssa.
59. Silvast, S. & Urpi, E. 2011.	Musiikkitoimintaa vammaisille.
60. Silvo, A-M. 2011.	Erytisammattipoinnoista työelämään : Carean toimintapalveluiden työpolkumalli.
61. Suutari, H. & Ylivirta, S. 2011.	Ohjauksen monet kasvot : Kehitysvammaisten henkilöiden ohjaaminen työ- ja päivätoiminnassa.
62. Säkkinen, S. 2011.	Toiveena ihan oma elämä : Kehitysvammaisen henkilön itsenäisyyden tukeminen
63. Kiviluoma, M., Salmén, J. & Turpeinen, S. 2011.	Kehitysvammaisen lapsi päivähoitossa - kuvakirja varhaiskasvatuksen käyttöön.
64. Vähätalo, N. 2011.	Materiaali kehitysvammaisille suunnattuihin nuortenitöihin.
65. Vainikka, L. & Yläoutinen, A-L. 2011.	Kehitysvammapoliklinikan tuki matkalla aikuisuuteen – "Monta sellasta palaa pitäis nyt tehdä, et miten ne loksahda kohalleen..."
66. Ahola, L. & Kela, J. 2012	Kehitysvammaisten kokemuksia vapaa-ajan osallisuudesta.
67. Ahonen, S., Kannisto, N. & Korkka, J. 2012.	Päijät-Hämeen liikkuvan päivätoiminnan kehitysvammaisten asiakkaiden toiveet ja unelmat
68. Airaksinen, A. & Hurri, A. 2012.	Itsenäisyyttä ja unelmia tutkimassa - draamaa kehitysvammaisten ryhmäkodissa
69. Airu, S-M. & Hakala, S. 2012.	"Mä päätän omani aina" -tuettu asuminen kehitysvammaisten henkilöiden kokemana
70. Aittokoski, H. & Pietilä, A. 2012.	Himoihku : Selkokielinen seksuaalivalistusopas.
71. Birling, J. 2012.	Oikeus mielekkääseen vapaa-aikaan : "Mun mielestä se on sitä rennosti ottamista."
72. Haapamäki, A-M. 2012.	Ilmajoen Toimintatalon toiminta 15-30-vuotiaiden kehitysvammaisten sekä heidän omaistensa näkökulmasta.
73. Haimlahti, M. & Jämsä, N. 2012.	Sekaan vaan : - tukihenkilöitä ja vapaa-ajan toimintaa asumispalveluyksiköiden miehille.
74. Helenius, I. & Kosunen, S. 2012.	Merellinen elämyshuone : Osallistava projekti erityistä tukea tarvitseville aikuisille.
75. Hiltunen, T. & Nikkonen, K. 2012.	Bovallius-ammattipiiston opiskelijoiden näkemyksiä opiskelijahyvinvointipalveluista. : "No onko se sitä, että on hyvä olla tiällä, ajetaan meidän asioita etteenpäin ja pietään huolta meidän oikeuksista..?"
76. Hirvanen, R. 2012.	Omaavontasuunnitelma asumispalveluissa : Raportti suunnitelman laatimisprosessista.
77. Huuskonen, V. 2012.	Tulipalojen sammuttamisesta tarvittavaan tukeen : Itsenäisesti asuvien kehitysvammaisten kotihoidonohjaus Laukaassa.
78. Heikkinen, L. & Jauhiainen, A. 2012.	Asiakkaan omaa tahtoa esille tuovan työvälineen kehittäminen. ikääntyvän kehitysvammaisen elämänlaadun turvaamiseksi.
79. Jaara, R. 2012.	Kehitysvammaisten opiskelijoiden vanhempien kokemuksia kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa ja kuntouttavassa koulutuksessa.
80. Jernström, N. & Parkkonen, P. 2012.	Lapseni on kehitysvammaisen : opas kehitysvammaisen lapsen perheelle.
81. Jussinniemi, J. 2012.	Koskituvan muuttovalmennus.
82. Järvinen, T. 2012.	Sport for All : Ryhmäkodeissa asuvien aikuisten kehitysvammaisten vapaa-ajan liikunta
83. Kaiku, S. 2012.	"Että olis oma rauha" : - Kehitysvammaisen henkilön siirtyminen asumisyksiköstä tuettuun asumismuotoon.
84. Kallio, H. & Kangasniemi, S. 2012.	Spesiaali-turnaus - erityisjalkapalloa yhteistyössä Musan Salaman kanssa.
85. Kellosaari, U-R. 2012.	"Se justiainsa, kun ei oikeen pärjää yksin ja kun pitäis olevinaan tulla toimeen" : Lievästi kehitysvammaisen nuoren aikuisen identiteetin elementit.
86. Keronen, L & Salo, T. 2012.	Ryhmämusiikkituokioita kehitysvammaisille.

Sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyöt		
tekijä, vuosi	opinnäytetyön nimi	
87. Kivelä, S. & Pekkanen, M. 2012.	Kehitysvammaainen henkilö tasavertaisena osallistujana : Ystävänkortti Toiminta.	
88. Kortelainen, J. & Utriainen, J. 2012.	Toive on minulla yksi : Nuorten kehitysvammaisten henkilöiden palvelujen tarvekartoitus Lahden kaupungissa.	
89. Korhonen, R. 2012.	Ensitukiryhmäistunto kolmesta eri näkökulmasta.	
90. Korvala, P. 2012.	Vammaispalveluopas : Seinäjoen kaupungin vammaispalvelut.	
91. Kuisma, J. & Ohtonen, T. 2012.	Asiakastyytyväisyyskysely kehitysvammaisten toimintakeskuksiin : kehittämishanke.	
92. Kulonen, A. 2012.	Työtä tekeväälle : Kehitysvammaainen aikuinen yhteiskunnan tuottavana jäsenenä.	
93. Laakso, A. 2012.	AAC-menetelmien käyttö Antinkartanon kuntoutusyksikkö Katajassa.	
94. Lahtinen, M. 2012.	Liikuntapainotteinen syystapahtuma PWS-yhdistyksen perheille.	
95. Laukkanen, P. 2012.	Kehitysvammaisten työtoiminnan kehittäminen asiakaslähtöisestä.	
96. Leppänen, H. 2012.	Yksilökeskeinen suunnitelma ja tietotekniikka voimaantumisen tukena.	
97. Munne, M. 2012.	Pyhät päivät : selkokielineen hartauskirja vanhustyöhön.	
98. Mäenpää, A. 2012.	Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen Palvelukoti Kymmenessä.	
99. Nieminen, E. & Nieminen, J. 2012.	Kehitysvammaisten lasten vanhempien kokemuksia saamastaan tuesta Seinäjoella : "No miten ois käynyt sitten, jos ei ois ehtinyt ja kaivannut, niin ois sit ilman vai?".	
100. Nieminen, S. 2012.	Jeesuksen jalanjäljissä : Raamattupiirimateriaali kehitysvammaisille aikuisille.	
101. Niukkala, K. 2012.	Palvelujen kehittäminen lapsen tai nuoren omaishoitajan näkökulmasta.	
102. Noropirtti, J. & Väisänen, K. 2012.	Aistien kautta rentoutumiseen : Aistihuone kehitysvammaisten ja autististen henkilöiden työtoimintaan.	
103. Eronen, A. & Piipponen, I. 2012.	Kohti omaa elämää : SIS-arviointi (Supports Intensity Scale) osana vammaisten palvelutarpeen arviointia.	
104. Kontulainen, M., Stähle, J. & Taari, M. 2012.	Kehitysvammaisten seksuaalisuuden kohtaaminen : Kehitysvammaisten palvelukeskuksen työntekijöiden näkemyksiä ja kokemuksia.	
105. Katajamäki, K. & Palmgren, R. 2012.	Yhdessä kehittämässä!-Osallistava kehittämishanke kehitysvammaisten päivätoimintayksikössä Muuramessa.	
106. Paasonen, T. 2012.	Kehitysvammaiset ja laaja-alaisia oppimisvaikeuksia omaavat vanhemmat : neuvolatyöntekijöiden kokemuksia.	
107. Parttimaa, M. & Toivanen, M. 2012.	" Yhdessä eteenpäin" : Tutkimus kehitysvammaisten lasten integroitumisesta ja uskontokasvatuksen toteutumisesta päiväkodeissa Espoon Leppävaaran alueella.	
108. Pohjanpää, L. 2012.	"Kyllähän sitä voi pärjätä vanhanakin yksinhuoltajaäitinä" : kehitysvammaisen lapsen yksinhuoltajaäitien kokemuksia elämänhallintakyvystään.	
109. Päivinen, S. 2012.	Lähiesimies osaamisen johtajana.	
110. Rantanen, K. 2012.	"Tää on mun mökki, mä asun täällä" : Ryhmäkodissa asuvien kehitysvammaisten kokemuksia elämänlaadusta, itsenäisyydestä ja Jumalasta.	
111. Raivio, T. 2012.	Palvelunkäyttäjälähtöinen työtoiminta.	
112. Renko, J. 2012.	"Me ollaan voimaryhmä!" : Osallisuutta ryhmäkodissa.	
113. Reutsalo-Ranta, E. 2012.	Erityistä tukea tarvitsevien aikuisten arkikokemuksista.	
114. Rosenqvist, A. 2012.	Ystävyyssuhteiden ylläpitäminen Hakuninkodossa.	
115. Saarinen, M. 2012.	Selvitys pitkäaikaistyöttömien ja kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintojen yhdistymisestä: Hämeenlinnan Seudun Työvalmennusääitiä Luotsi, Luotsin Toimintakeskus Lammi.	
116. Saukko, H. 2012.	"Hei, näetkö sinä minua?" : Vammaisten seksuaalisuuden pohdintaa.	
117. Sedergren, M-M. 2012.	Näkymätön ukko. Kehitysvammaisten rippikoululaisten näkemyksiä uskosta ja Jumalasta.	
118. Skantz, J. & Huovila, E. 2012.	Työyhteisötaitojen merkitys erityistä tukea tarvitsevan työpaikalla.	
119. Smidtslund, D. 2012.	Kehitysvammaisille henkilöille kotiin annettava yksilöllinen tuki : palvelutarpeenkarttoitus, minkälaisia palveluita kehitysvammaiset tarvitsevat Liedon kunnassa.	
120. Sysilampi, M. 2012.	Kehitysvammaisten jatkokoulutusvaihtoehdot - onko niitä? : Opetuksen järjestämisluvan hakeminen	
121. Sääntti, R. 2012.	Puhetta ilman sanoja : Puhetta tukeva ja korvaava viestintä Satakunnan keskussairaalan neurologian osastolla.	
122. Taipalus-Suominen, I. 2012.	Oppimisen tueksi kuvitettuja leikkejä kehitysvammaisille lapsille	
123. Tolvanen, A. 2012.	Itsemääräämisoikeutta kunnioittava kehitysvammaisten palveluasuminen	
124. Tuomola, K. 2012.	Työntekijöiden osaamisen kartoitus : Forssan kaupungin vaikeavammaisten päivätoimintakeskus Päiväniityssä.	
125. Tyyskä-Korhonen, V. 2012.	Perhepalvelukeskus Tikarelli : henkilökunnan osaaminen ja toiminnan kehittämistarpeet.	
126. Virkkala, V. 2012.	Yksi kaikkia ja kaikki yhtä tukien : Kehitysvammaisten asukkaiden, verkoston ja työntekijöiden kokemuksia ja odotuksia omatoimisuuden edistämisestä tukiasumisyksikössä.	

Hoitotyön koulutusohjelma		
	tekijä, vuosi	opinnäytetyön nimi
1.	Honkanen, L. 2010.	Hoitaja, kotiapulainen ja sijaisäiti? : Työntekijöiden kokemuksia vaikeasti vammaisen nuoren hoitotyöstä ryhmäkoti-asumisessa.
2.	Hyvönen, T. 2010.	Kehitysvammaisuus ja seksuaalisuus : Hoitajien näkemys kehitysvammaisten seksuaalisuudesta.
3.	Häkkinen, H. & Hämäläinen, P. 2010.	Kehitysvammaisen nuoren seksuaalisuus vanhemman kokemana.
4.	Kaikkonen, K. 2010.	Kohti voimavara-lähtöisyyttä : Palvelusuunnitteluprosessien kehittäminen Ranuan kunnan vammaispalvelutyössä.
5.	Koponen, H. 2010.	Terveystietoa erityisryhmille verkosta.
6.	Korhonen, K., Patjas, A. & Rönkkö, K. 2010.	Laitoksessa asuva kehitysvammainen lapsi sairaalassa : omahoitajalähte Oulun yliopistollisen sairaalan lasten kirurgiselle osastolle.
7.	Pajari, S. & Pajari, S. 2010.	Asukkaiden välillä tapahtuneiden väkivaltatilanteiden jälkihoito Kuusankosken palvelukeskuksessa.
8.	Rautio-Hämäläinen, S. 2010.	Asiakkaan äänellä asumispalvelujen käyttäjiltä kerätyn haastatteluaineiston analyysi.
9.	Laine, H., Lattu, H. & Yli-Opas, O. 2010.	Verkko-oppimateriaalia kehitysvammaisuudesta : Perustietoa kehitysvammaisuudesta ja kehitysvammaisen lapsen perheen kohtaaminen ja tukeminen.
10.	Lumilehto, I. & Ylönen, M. 2010.	Venäjäkieltä puhuvien kehitysvammaisten lasten perheet hoitotyön asiakkaana.
11.	Venäläinen, A. 2010.	Pentten neurologisesti vammaisten lasten perhekurssi vanhempien näkökulmasta.
12.	Ahokas, N. & Pasila, E. 2011.	Kehitysvammaisen nuoren seksuaalisuuden tukeminen perheen näkökulmasta.
13.	Jylhä, R. 2011.	"Onko sulla hyvä elämä?" : Lievästi kehitysvammaisen henkilön käsitys hyvästä elämästä.
14.	Karhu, E. 2011.	Kehitysvammaisen lapsen kohtaaminen neuvolassa : - Vanhempien kokemuksia.
15.	Kelloniemi, R. 2011.	Kehitysvammaisten nuorten terveyttä edistämässä : Ryhmämuotoista terveyden edistämistä Käpytikatalossa.
16.	Kolehmainen, E-R. & Packalén, M. 2011.	Kirjallisuuskatsaus murrosikäisen kehitysvammaisen seksuaaliterveyden tukemisesta hoitotyössä.
17.	Patjas, A. 2011.	Kommunikaatiopassi : -apu puhevammaisen henkilön vuorovaikutukseen ja kommunikointiin.
18.	Sakaranaho, T. & Särkelä, M. 2011.	"Oman elämänsä sankari" : Esitietolomake kehitysvammaisille potilaille sisätautiosastolla.
19.	Silenius, A-M. & Silenius, E-L. 2011.	Kehitysvammaisen saattohoito : Opas henkilökunnalle.
20.	Tiainen, T. 2011.	Yhdessä on hyvä olla : Koivutuvan toimintakerho tukena muutoksessa.
21.	Timgren, M. 2011.	"Meidän näköine leiri" - aikuisen kehitysvammaisen omatoimisuuden tukeminen.
22.	Toivanen, A. & Vatanen, S. 2011.	Ihnan tavallinen taapero : Down-lasten vanhempien kokemuksia lastenneuvolasta ja päivähoidosta.
23.	Anttila, K. 2012.	Haavanhoito-opas Varsinais-Suomen erityishuoltopiirille.
24.	Ilkonen, J. & Hirvonen, A-M. 2012.	Ikääntyvä kehitysvammainen potilaana : Oppimateriaalia sairaanhoitajaopiskelijoille.
25.	Jernström, N. & Parkkonen, P. 2012.	Lapseni on kehitysvammainen : opas kehitysvammaisen lapsen perheelle.
26.	Junkkala, R. 2012.	Tukikeskustelu kehitysvammaisen aikuisen arjen tukena.
27.	Kupari, A. 2012.	Leikitään ja liikutaan! : Toimintapäivä erityistä tukea tarvitseville kouluikäisille lapsille ja heidän perheilleen.
28.	Lara, M. 2012.	Haastavasti käyttäytyvän kehitysvammaisen hoidollinen kohtaaminen : Tietopaketti MAPA-Finland-kouluttajille.
29.	Malila, J. 2012.	Aisteja aktivoiva viriketapahtuma kehitysvammaisille asukkaille.
30.	Marjomäki, V. & Pirinen, M. 2012.	Välipalaa hetkessä: selkokielen opas nuorille terveelliseen välipalaan.
31.	Mäkinen, J., Ouli, N. & Silvasti, E.	Omaisten kokemuksia kehitysvammaisten itsemääräämisoikeuden toteutumisesta perustarpeiden näkökulmasta.
32.	Pietilä, M. 2012.	Toiminnallinen musiikkiryhmä kehitysvammaisten mielenterveyden tukena.
33.	Piilola, J. 2012.	"Hei, ette te ekoja olette, meillä täällä on tehty jo ajat sitten." : Havainnointitutkimus verkko-opetuksen kehittämisestä.
34.	Saari, M. & Tervo, I. 2012.	"Se ei olekaan pelkkää seksiä" : Ohjaustuokiot seksuaalisuudesta lievästi kehitysvammaisten naisten ryhmälle.
35.	Sivonen, A. 2012.	Erityisen ihana vanhemmuus : Ensitieto-opaslehtinen kehitysvammaisten lasten vanhemmille.
36.	Suna, S. & Mäki-Koivisto, H. 2012.	Hoitoympäristön vaikutus neurologisesti oireilevan lapsen hyvinvointiin.
37.	Tyni, H. 2012.	Kehitysvamma- ja päihdehuollon henkilökuntien kokemat hyvät käytännöt ja yhteistyötarpeet kehitysvammaisen päihderiippuvaisen hoidossa.